

KOVOS SU ORGANIZUOTU NUSIKALSTAMUMU TEISINĖS PRIEMONĖS VOKIETIJOJE

Dr. Siegfried Lammich

Makso Planko užsienio šalių ir tarptautinės baudžiamosios teisės institutas,
Giunterstalių g. 73, 7800 Freiburgas
Telefonas 0761 70811

Spaudai pateikta 1999 m. rugpjūčio 17 d.

S a n t r a u k a

Darbe autorius aptaria Vokietijoje taikomas kovos su organizuotu nusikalstamumu teisinės priemonės. Aprašomi po 1990 m., kai ypač paaštrėjo organizuoto nusikalstamumo problema, priimti įstatymai. Autorius aptaria ir slaptųjų operatyvinių darbuotojų panaudojimo galimybes bei šio proceso teisinį reguliavimą. Nagrinėjamos baudžiamosios atsakomybės už organizuoto nusikalstamumo struktūrų padarytus nusikaltimus problemos. Taip pat atkreipiamas dėmesys į galimybę Vokietijos teisinėje praktikoje panaudoti patikėtinius asmenis, aptariama jų gautų duomenų įrodomoji reikšmė.

Aktuali Vokietijos teisinėje literatūroje nagrinėjama problema – policijos inicijuota nusikaltimo provokacija ir jos teisinis vertinimas. Autorius analizuoja, kuo provokacija skiriasi nuo kurstymo padaryti nusikaltimą.

Dar viena aktuali Vokietijos teisėsaugos problema – tai nusikalstamu būdu gauto turto atėmimas iš nusikaltėlių. Analizuojamos teisinės tokio veiksmo priemonės bei jų taikymo galimybės. Viena iš tokių priemonių – turto konfiskacija.

1. Kovos su organizuotu nusikalstamumu įstatymų raida

1997 m. Vokietijos kriminalinės policijos tarnybos paskelbtame pranešime aptarta organizuoto nusikalstamumo veikla Vokietijoje. 1996 m. ši tarnyba konstatavo, kad 1. organizuotas nusikalstamumas Vokietijoje yra didelė problema ir mažai tikėtina, kad ši veikla artimiausiu metu susilpnės; 2. sėkmė, užkertant kelią šios rūšies nusikalstamumui, priklausys nuo to, ar pavyks ateityje iš nusikalstamų organizacijų atimti nusikalstamu būdu įgytą turtą bei sumažinti nusikaltėlių pajamas; 3. norint veiksmingai užkirsti kelią organizuotam nusikalstamumui, policija turi gauti išsamią ir patikimą informaciją apie organizuotas nusikaltėlių struktūras, ir pirmiausia naudojant slaptas operatyvines priemones.

Panašias prognozes ir vertinimus dėl organizuoto nusikalstamumo plėtros ir kovos su juo Vokietijos kriminalinės policijos tarnyba kartoja nuo 1990 m. Vokietijos įstatymų leidėjas, reaguodamas į šią problemą, 1992 m. liepos 15 d. išleido įstatymą dėl kovos su nelegalia narkotikų prekyba ir kitomis organizuoto nusikalstamumo formomis [1]. Priėmus šį įstatymą baudžiamuosiuose ir baudžiamojo proceso įstatymuose buvo padaryti pakeitimai. Kovos su organizuotu nusikalstamumu baudžiamosios ir baudžiamosios procesinės priemonės buvo stiprinamos ir 1994 m. bei 1998 m. priimtuose įstatymuose. Šių naujovių esmė buvo ta, kad valstybė įgavo teisę kontroliuoti ir konfiskuoti nusikaltėlių turtą, taip pat buvo išplėsti slaptų operatyvinių priemonių panaudojimo teisiniai pagrindai.

Šiam tikslui pirmiausia skirtas 1992 m. įstatymas. Jis papildė Baudžiamąjį kodeksą 43^a str., kuriame numatyta nauja bausmė – “turto bausmė” (*Vermögensstrafe*) bei 73^d str., kuriame numatyta baudžiamojo poveikio priemonė “išplėstinė turto konfiskacija” (*Erweiterter Verfall*). Baudžiamojo proceso kodekso 111^p str. buvo numatytos kaltinamojo turto nustatymo

ir užtikrinimo, kad jis nebūtų paslėptas tais atvejais, kai už nusikaltimą numatyta turtinė baudsmė, nuostatos.

Čia paminėtos sankcijos ir priemonės gali būti taikomos tik padarius su organizuotu nusikalstamumu susijusius nusikaltimus, tokius kaip organizuotos vagystės, nusikalstamu būdu gauto turto supirkimas. Šios nusikaltimų sudėtys Vokietijos baudžiamajame kodekse atsirado remiantis 1992 m. įstatymu. Ypač paminėtina 1992 m. įvesta pinigų išplovimo sudėtis, nukreipta prieš organizuoto nusikalstamumo turtinius interesus ir nusikalstamu būdu įgyto turto legalizavimą. Pinigų išplovimas kriminalizuotas stengiantis sutrukdyti į legalią ekonomiką investuoti nusikalstamu būdu įgytą turtą. Su šio nusikaltimo sudėtimi susijęs taip pat 1993 m. spalio 25 d. Pinigų išplovimo įstatymo pakeitimas [2], kuriame nustatyta galimybė atimti darant sunkius nusikaltimus įgytą turtą. Remiantis šiuo įstatymu, bankai ir kitos finansinės institucijos įpareigos nustatinėti finansinių operacijų, kai sumos didesnes kaip 20 000 DM, šalis, jas identifikuoti ir, kilus įtarimui, kad pinigai gali būti išplauti, informuoti kriminalinės justicijos institucijas.

Stiprinti kovą su organizuotu nusikalstamumu turėjo padėti ir įstatymas, kuriame buvo numatyta Baudžiamojo proceso kodeksą papildyti naujais straipsniais, t.y. 110^a str. dėl slaptųjų operatyvinių bendradarbių naudojimo bei 100^c – dėl slaptųjų operatyvinių bendradarbių teisių. Šis Baudžiamojo kodekso įstatymo pakeitimas padarytas remiantis 1983 m. Vokietijos Konstitucinio Teismo nutarimu ir suteikia policijos veiklai teisinį pagrindą.

Tolesnės kovos su organizuotu nusikalstamumu teisinės priemonės buvo numatytos remiantis 1994 m. spalio 28 d. Kovos su nusikalstamumu įstatymu [3]. Šiame įstatyme buvo išplėsta pinigų išplovimo sudėtis, taip pat suformuluotos kai kurios naujos nusikaltimų sudėtys. Paskutinį kovos su organizuotu nusikalstamumu įstatymą Vokietijos Bundestagas priėmė 1998 m. pradžioje, tačiau Bundesratas dar nepritarė šiems pakeitimams. Šiame įstatyme, kaip ir anksčiau minėtuose 1992 m. bei 1994 m. įstatymuose, numatytos organizuotų nusikaltėlių gaujų turto atėmimo sąlygos. Čia numatytos priemonės, kaip konfiskuoti nusikalstamu būdu įgytą turtą vadovaujantis mokesčių teisės normomis. Šiame įstatyme taip pat tobulinami teisiniai pagrindai, numatomos informacijos rinkimo galimybės, tarp jų galimybė įrengti pasiklausymo aparatūrą.

Stengiantis sustiprinti kovą su organizuotu nusikalstamumu, 1997 m. pabaigoje taip pat priimtas Kovos su korupcija įstatymas [4]. Remiantis šiuo įstatymu, buvo įvestos naujos su korupcija susijusių nusikaltimų sudėtys, taip pat buvo sugriežtintos sankcijos už korupcinius nusikaltimus. Kaip pavyzdį galima paminėti nustatytą baudžiamąją atsakomybę už užsienio pareigūnų papirkimą ir Europos Sąjungos pareigūnų papirkimą. Iki tol pagal Vokietijos įstatymus tokios veikos nebuvo baudžiamos.

2. Slaptų operatyvinių priemonių panaudojimas kovojant su organizuotu nusikalstamumu

Bylos, susijusios su organizuotu nusikalstamumu, Vokietijoje yra viešos. Bylos keliamos ir tiriamos neatsižvelgiant į nukentėjusiojo norus bei pareiškimą. Kadangi liudytojai ir nukentėjusieji tokiose bylose neretai bijo duoti parodymus, bylų baigtis didele dalimi priklauso nuo aktyvaus policijos darbo renkant informaciją. Antai 1996 m. 24 proc. bylų dėl organizuotų nusikalstamų grupių veiklos buvo iškeltos, panaudojus slaptųjų bendradarbių surinktą informaciją, 43 – remiantis kitokia policijos surinkta informacija ir tik 33 proc. – remiantis nukentėjusiųjų arba kitų asmenų pareiškimais. Taigi dažniausiai pagrindas pradėti tyrimą yra informacija, gauta panaudojus slaptas operatyvines priemones. Prevencinės priemonės ir jų panaudojimas yra numatytas policijos įstatymuose. Juos leidžia kiekviena Vokietijos žemė, o represinio pobūdžio operatyvinių priemonių panaudojimą (jau padarytiems nusikaltimams atskleisti ar nusikaltėliams nustatyti) reguliuoja Vokietijos baudžiamojo proceso įstatymai.

1. Slaptųjų bendradarbių panaudojimas

Čia kalbama apie policijos darbuotojus, kurie buvo infiltruoti į nusikalstamas organizacijas norint gauti informacijos apie jų veiklą. Baudžiamojo proceso kodekso 110^a paragrafe nustatyta, kad tokia priemonė gali būti taikoma tik dėl griežtai numatytų nusikaltimų, be to, šie nusikaltimai turi būti susiję su organizuotų nusikalstamų grupių veikla ir, kas taip pat labai svarbu, padaryto nusikaltimo, nepanaudojus slaptųjų bendradarbių, iširti neįmanoma. Slaptojo bendradarbio panaudojimas turi būti suderintas su prokuroru. Kai kuriais atvejais, jeigu slaptojo bendradarbio panaudojimas susijęs su įėjimu į būstą, būtina teisėjo sankcija.

Slaptasis bendradarbis, gavęs policijos užduotį, pakeičia savo asmeninius duomenis, apsimeta kitu asmeniu ir toks lieka viso baudžiamojo proceso metu. Slaptaisiais bendradarbiais pagal Vokietijos baudžiamąjį įstatymą nelaikomi ne viešai dirbantys policininkai, kurie, veikdami pagal nusikalstamos veiklos imitacijos modelį, taip pat keičia (maskuoja) savo asmenybę. Jie vadinami „*agent provocateur*“. Policijos darbuotojas kaip „*agent provocateur*“ gali būti, pavyzdžiui, prisistatydamas narkotikų pirkėju narkotikų parduotuvei. Šiuo atveju asmenybės pakeitimas trunka neilgai.

2. Slaptojo bendradarbio slaptumo išlaikymas ir jo gautų duomenų panaudojimas baudžiamajame procese

Slaptojo policijos bendradarbio, kuris buvo infiltruotas į nusikalstamą grupę, asmenybė dažniausiai lieka užslaptinta ir atlikus užduotį. Kaip bus pasielgta su atlikusiu užduotį slaptuoju bendradarbiu, priklauso nuo policijos administracijos. Pačio slaptojo bendradarbio sutikimas likti slaptam ar būti išslaptintam nebūtinai.

Slaptasis bendradarbis, pakeitęs asmenybės duomenis, gali dalyvauti baudžiamajame procese. Tačiau jeigu teisėjas reikalauja, kad toks asmuo paskelbtų savo tikruosius duomenis, krepiamasi į atitinkamos žemės Vidaus reikalų ministeriją. Jos sprendimas yra galutinis. Vidaus reikalų ministras gali atsakyti atskleisti slaptojo bendradarbio asmenybę, jei yra pagrindo manyti, kad, atskleidus ją, gali kilti pavojus slaptojo bendradarbio ar kitų asmenų gyvybei, sveikatai ar laisvei arba tapti pavojinga jį toliau panaudoti. Jeigu slaptąjį bendradarbį atsakyta išslaptinti, jo surinkti duomenys baudžiamojo proceso metu gali būti perskaitomi „*Zeugen von Hörensagen*“ forma. Taip pat tais atvejais, kai teismo procese dalyvaujantis išslaptintas slaptasis bendradarbis gali būti demaskuotas, jo surinkti duomenys teismui gali būti pateikiami per kitą tyrimą atliekantį asmenį, kuriam slaptasis bendradarbis šią informaciją pateikia „*Zeugen von Hörensagen*“ forma [5, p. 622]. Įstatymai skelbia, kad duomenys, kuriuos slaptasis bendradarbis gavo iš kitų asmenų, gali būti panaudojami kaip įrodymai. Kadangi slaptojo bendradarbio veiklą reguliuoja baudžiamojo proceso įstatymas, toks slaptojo bendradarbio duomenų procesinis įteisinimas nelaikomas kaltinamojo teisės į gynybą pažeidimu, ir tokie įrodymai negali būti atmetami.

3. Atsakomybė dėl slaptųjų bendradarbių padarytų nusikaltimų

Vokietijoje diskutuojama, ar gali slaptasis bendradarbis, dalyvaudamas organizuotos grupės veikloje ir turėdamas tikslą įgyti didesnę grupės pasitikėjimą, padaryti nusikaltimą. Pagal galiojančius Vokietijos įstatymus tai uždrausta. Išimtis gali būti, jei slaptasis bendradarbis veikia būtinosios ginties arba būtinojo reikalingumo atveju. Pagal galiojančius įstatymus slaptasis bendradarbis gali pasinaudoti būtinojo reikalingumo situacija tik tada, kai asmeniškai į ją pateko. Visiškai nepateisinama, jei slaptasis bendradarbis padaro nusikaltimą bijodamas būti demaskuotas. Taip pat negali būti pateisinamas nusikaltimo padarymas tais atvejais, kai nusikaltimas padaromas dėl to, kad pati slaptojo bendradarbio užduotis patenka į būtino reikalingumo situaciją.

Būtinojo reikalingumo taisyklės, numatytos Vokietijos BK 34 str., gali būti taikomos nusikaltimą padariusiam slaptajam bendradarbiui tik tada, kai padaryta veika siekiama užkirsti kelią tolesniems organizuotų nusikalstamų grupių nusikaltimams. Vadovaujantis BK 34 str. aiškinimu, būtinojo reikalingumo taisyklės taikomos tik tada, kai nusikaltimas padaromas

siekiant užkirsti kelią ypač dideliam pavojui visuomenės saugumui ir šis pavojus gali būti pašalintas tik nebūdingais metodais [6, p. 570].

4. Patikėtinių panaudojimas (V-MANN)

Panašias funkcijas kaip ir slaptieji bendradarbiai, stengiantis užkirsti kelią organizuotam nusikalstamumui, atlieka vadinamieji patikėtiniai – *V-Mann*. Skirtingai negu slaptieji bendradarbiai, jie nėra etatiniai policijos pareigūnai, tačiau dėl įvairių priežasčių teikia jai informaciją. Taip pat šių asmenų panaudojimo nereguliuoja baudžiamojo proceso įstatymai (tai dažnai yra kritikuojama Vokietijoje). Tačiau patikėtinių informacija pripažįstama įrodymu, ypač tiriant sunkius nusikaltimus, taip pat organizuoto nusikalstamumo struktūrų nusikaltimus. Tokį patikėtinių panaudojimo apribojimą numato atskirų žemių policijos įstatymai. Dėl patikėtinių panaudojimo konkrečioje operacijoje sprendimą priima policijos administracija. Prokuroro ar teismo sutikimo nereikia.

Tačiau Vokietijoje vyksta prieštaringos diskusijos dėl patikėtinių surinktos informacijos procesinės reikšmės – panaudojimo galimybių baudžiamajame procese. Remiantis Vokietijos įstatymais, patikėtinio surinktos žinios, priešingai negu slaptojo bendradarbio, dažniausiai nelaikomos įrodymu. Tokiu atveju įtariamasis turi teisę paneigti tokį faktą. Jeigu patikėtiniai informaciją surinko savo iniciatyva, tai negali būti laikoma įrodymu tiriant bylą. Taip mano Vokietijos įstatymų aiškintojai. Tačiau jei informacija renkama gavus policijos užduotį, jos teisinė reikšmė gali keistis. Kaip pavyzdį galima paminėti Vokietijos Aukščiausiojo Teismo 1996 m. gegužės 13 d. sprendimą, kuriame patikėtinio asmens informacija, surinkta pokalbio su įtariamoju būdu, pripažinta įrodymu, kadangi rinkti informaciją buvo pavesta teisėsaugos institucijų, ir ši informacija turėjo didelę reikšmę atskleidžiant ir tiriant nusikaltimą, be to, kitais metodais buvo gerokai mažiau galimybių atskleisti nusikaltimą. Ar tokius duomenis pripažinti įrodymais, kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia teismas. Tačiau šis Vokietijos Aukščiausiojo Teismo nutarimas buvo smarkiai kritikuojamas [7, p. 18]. Daugumos (tačiau ne visų) Vokietijos žemių policijos įstatymai taip pat draudžia panaudoti patikėtinius prieš asmenis, kurie dėl profesinių motyvų gali atsisakyti liudyti teisme (gydytojai, advokatai) [8, p. 838].

Svarstant, ar įslaptinti patikėtinio asmenybę ir kaip jo gautą informaciją panaudoti teismo procese, vadovaujamosi taisyklėmis, numatytomis slaptiesiems bendradarbiams. Antai patikėtinio gauti duomenys gali būti pateikti "*Zeugen von Hörensagen*" forma (policijos pareigūnui atpasakojant informaciją, kurią jis išgirdo). Toks metodas taikomas tada, kai tiesioginė patikėtinio apklausa teismo procese gali sukelti pavojų jam ar kitam asmeniui.

5. Policijos inicijuota nusikaltimo provokacija ir jos teisinis vertinimas

Panaudojant slaptuosius bendradarbius ir patikėtinius, dažnai kyla klausimas, ar leistina ši policijos inicijuota nusikalstamos veikos provokacija ("*agent provocateur*" panaudojimas), kokios šios veiklos ribos ir teisiniai padariniai. Kartu reikia pasakyti, kad nusikalstamos veikos provokatorius dažnai būna policininkas ar kitas su policija bendradarbiaujantis asmuo. Nusikalstamos veikos provokacija pagal Vokietijos įstatymus baudžiama tik tada, kai nustatomi kurstymo padaryti nusikaltimą požymiai. Baudžiamoji atsakomybė, esant nusikalstamos veikos provokacijai panaudojant "*agent provocateur*", remiantis Vokietijos baudžiamaisiais įstatymais, kyla, išskyrus atvejus, kai yra tyčinio kurstymo padaryti nusikaltimą požymiai. Tai reiškia, kad baudžiamoji atsakomybė, esant nusikaltimo provokacijai, iškyla tik tada, kai buvo siekiama, kad nusikaltimas būtų padarytas. Tačiau, policijai inicijuojant nusikaltimo provokaciją, paprastai to nesiekama (siekiama sulaikyti nusikaltėlį tik pradėjus veiką). Tais atvejais, kai "*agent provocateur*" stebi nusikaltimo eigą, kol jis iki galo padaromas, tačiau siekia išvengti žalos nusikaltimo objektui, baudžiamoji atsakomybė pagal Vokietijos įstatymus nekyla [9, 688] (pvz., narkotikų pirkimas norint užkirsti kelią jų platinimui).

Tačiau policijos inicijuota nusikaltimo provokacija turi įtakos nusikaltėlio baudžiamajai atsakomybei. Paskutiniame Vokietijos Aukščiausiojo Teismo išaiškiniame teigiama, kad leistina provokacija yra atsakomybę lengvinanti aplinkybė nusikaltimo vykdytojui [9, p. 898], ir

teismas gali paskirti švelnesnę bausmę, negu už padarytą nusikaltimą numatyta mažiausia bausmė. Kaip pagrindas tokiai bausmei skirti nurodoma, kad toks nusikaltimas dėl to, kad jį kontroliuoja policija, nekelia didelio pavojaus visuomenei. Kartu reikia pažymėti, kad provokacija laikoma leistina (pateisinama), kai jos imamasi prieš asmenį, kuris, manoma, ir be provokacijos padarys nusikaltimą. Šiuo atveju provokacijos tikslas yra surinkti nusikalstamos veiklos įrodymus prieinamiausiu būdu.

Tais atvejais, kai provokatoriaus veiksmai turėjo itin didelę įtaką padarytam nusikaltimui, baudžiamasis procesas gali būti nutrauktas (BPK 153^e str.).

3. Priemonės nusikalstamu būdu gautam turtui atimti

Kita problema, kurią išsprendus, manoma, sėkmingiau būtų galima kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir dėl kurios paskutiniame šio amžiaus dešimtmetyje Vokietijoje kyla daug ginčų, yra priemonių sistema, kuri turėtų padėti atimti nusikalstamų grupuočių nusikalstamu būdu įgytą turtą. Vokietijos kriminalinės policijos tarnyba nuolat pabrėžia, kad kovos su šios rūšies nusikalstamumu sėkmė ateityje priklausys nuo to, ar pavyks valstybei pakirsti organizuoto nusikalstamumo materialinę bazę. Organizuotas nusikalstamumas kelia pavojų teisinei valstybei ne tik dėl daromų nusikalstamų veikų. Didžiausias pavojus yra tai, kad, naudodamiesi nusikalstamu būdu sukauptu turtu, nusikaltėliai gali daryti įtaką valstybės ekonominiams sprendimams. Kartu pabrėžiama, kad visas iki šiol numatytas teises turto atėmimo priemonės buvo gana sunku taikyti [10, p. 624].

a. Baudžiamieji teisiniai sprendimai

Kovai su organizuotu nusikalstamumu buvo skirtas 1992 m. priimtas įstatymas, kuris papildė Baudžiamąjį kodeksą 43^a paragrafu ir įvedė turto bausmę (*Vermögensstrafe*). Ši sankcija numato galimybę atimti nusikalstamu būdu įgytą turtą ir taip nusikaltėlius nubausti. Ši bausmė gali būti skirta tik padarius tam tikrus įstatyme numatytus nusikaltimus. Šie nusikaltimai yra prekyba narkotikais, ginklais, žmonėmis, pinigų padirbinėjimas ir panašiai. Be to, ši bausmė gali būti skiriama tik kartu su laisvės atėmimo bausme, jei ji paskirta daugiau negu 2 metų laikui. Turto bausmės dydis gali prilygti nusikaltėlio turimo turto vertei. Jei teismas nori paskirti didesnę turtinės bausmės dydį negu nusikaltėlio turimas turtas, tada kartu dar skiriama turto konfiskacija. Turto bausmės dydis turi priklausyti nuo kaltininko kaltės dydžio. Vokietijos teisės teorijoje ši bausmė griežtai kritikuojama. Teigiama, kad, remiantis šia sankcija, taikoma Konstitucijos uždrausta turto konfiskacija. Tačiau Vokietijos Aukščiausiasis Teismas teigia, kad ši sankcija neprieštarauja Konstitucijai. Daugelis mokslininkų tvirtina, kad turto bausmė yra svetimkūnis Vokietijos teisės sistemoje [6, p. 624] ir turi būti panaikinta [9, p. 778].

Kita jau minėto 1992 m. įstatymo naujove reikia laikyti 73^d str., kuriuo buvo papildytas Baudžiamasis kodeksas. Jame numatyta išplėstinė turto konfiskacija (*Erweiterter Verfall*). Išplėstinė turto konfiskacija gali būti skiriama padarius tuos pačius nusikaltimus kaip ir skiriant turto bausmę. Įvedus šią naują normą, atsirado galimybė konfiskuoti nusikaltėlio turtą, ypač grynuosius pinigus, kurie buvo rasti pas nusikaltėlį ir asmuo neturi jokių legalių dokumentų, parodančių, iš kur tie pinigai gauti. Tokiais atvejais teismas gali nuspręsti, kad šis turtas įgytas užsiimant nusikalstama veikla [9, p. 793]. Išplėstinės turto konfiskacijos dalyku gali būti nusikaltėlių ir jų bendrininkų turtas, jei yra pagrindo manyti, kad jis buvo panaudotas ar įgytas padarius nusikaltimą. Kitaip negu paprastosios turto konfiskacijos atveju (73 str.), išplėstinė konfiskacija gali būti taikoma, kai negalima tiksliai padaryti išvados, jog turtas tiesiogiai ar netiesiogiai įgytas nusikalstamu būdu, tačiau yra pagrindo taip manyti. Šiuo atveju gali būti konfiskuojami visi nuteistajam priklausantys daiktai arba kitoks turtas, kuris, tikėtina, įgytas nusikalstamu būdu ir nebūtinai iš to nusikaltimo, dėl kurio konkrečiu atveju asmuo yra nuteistas. Pvz., turtas įgytas padarius nusikaltimą, dėl kurio baudžiamasis persekiojimas negalimas dėl patraukimo baudžiamajon atsakomybėn senaties sąlygų. Taikant išplėstinę turto konfiskaciją, konfiskuojamas taip pat turtas, kuris įgytas už pinigus, gautus

padarius nusikaltimą (namas nupirktas už pinigus, kurie, yra pagrindo manyti, gauti prekiaujant narkotikais).

Panašiai kaip ir turto bausmė, išplėstinė turto konfiskacija didelės įtakos kovojant su nusikalstamumu kol kas neturėjo. Abi sankcijos plačiai kritikuojamos Vokietijos teisinėje spaudoje dėl to, kad neatitinka Konstitucijos principų. Kritikai teigia, kad išplėstinė konfiskacija pažeidžia kelis baudžiamojo proceso principus. 1998 m. pradžioje Vokietijos Bundestage valdančioji koalicija ir opozicija susitarė tobulinti kovos su organizuotu nusikalstamumu įstatymus tam, kad būtų galima didinti baudžiamųjų teisinių poveikio priemonių veiksmingumą.

Norint užkirsti kelią pinigų plovimui ir mokesčių slėpimui, buvo padaryti pakeitimai finansų administracinėje teisėje tam, kad geriau būtų galima kontroliuoti pinigų "judėjimą" per valstybės sienas. Asmenys, kurie grynuosius pinigus ar kitas mokėjimo priemones gabena į užsienį, įpareigoti pranešti apie tai muitinės pareigūnams. Aptikus pažeidimus, gali būti skiriama bauda, kurios dydis gali siekti gabenamų mokėjimo priemonių vertę. Kilus įtarimui, kad pinigai plaunami, muitinė informuoja prokuratūrą.

Iš vokiečių kalbos vertė prof. habil. dr. V. Piesliakas

LITERATŪRA

1. **Bundesgesetzblatt** I. S. 1302 von 1992.
2. **Bundesgesetzblatt** I. S. 1770 von 1993.
3. **Bundesgesetzblatt** I. S. 3180 von 1994.
4. **Bundesgesetzblatt** I. S. 2038 von 1997.
5. **Pfeifer G., Fischer T.** Stop Kommentar. – M., 1995.
6. **Schonke, Schroder.** Strafgesetzbuch. Kommentar. – M., 1997.
7. **Roxin C.** Zum Horfallen - Beschluss des Grossen Senats für Strafsachen. Neue Zeitschrift für Strafrecht. Heft 1. 1997.
8. **Hunsicker E.** Verdeckte Datenerhebung zur Gefahrenabwehr unter Einbeziehung verdeckter Massnahmen zur Strafverfolgung. Kriminalistik. Heft 12. 1997.
9. **Jescheck H. H., Th. Weigend.** Lehrbuch des Strafrechts. Allgemeiner Teil. 5 Aufl. – B.
10. **Meyer J., Hetzer W.** Die Abschöpfung von Verbrechenngewinnen. Rechtliche und praktische Probleme bei der Bekämpfung der organisierten Kriminalität. Kriminalistik. Heft 1. 1997.

Prevention of organized crimes in Germany taking legal measures

Dr. S. Lammich

Max-Planck-Institute of Foreign and International Penal Law University Friburg

SUMMARY

The author presents legal measures taken in Germany which prevent of organized crime and describes the law passed after 1990 when the problem became more urgent. The author gives attention to possibilities of using operatives and their legal adjustment and analyses importance of conclusive facts adduced by confidential agents which were used in legal practice in Germany.

An urgent problem presented in German legal works is a provocation of crime organized by police and its legal estimation. Provocation is kept separate from instigation.

Another urgent problem in Germany is taking of property from criminals which they gained taking illegal means. The legal measures which are taken in such cases are analysed as well. One of these measures is broadened confiscation of property.

